

Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği

Utku ONGUN^{1*}

Bekir GÖVDERE²

¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, BHTMYO, Turizm ve Otel İşletmeciliği. Burdur.

²Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, İktisat, Isparta.

*Sorumlu Yazar:

E-mail:utkuongun@mehmetakif.edu.tr

Geliş Tarihi: 01 Kasım 2015

Kabul Tarihi: 19 Aralık 2015

ÖZET

Araştırmada bölgenin kırsal turizm açısından sahip olduğu arz kaynaklarının tespit edilmesi, mevcut turistik talebin belirlenmesi, bölgenin kalkınabilmesi için kırsal turizmin bir alternatif olarak sunulması, kırsal yaşam biçiminin ve geleneksel yaşam tarzının korunması, kırsal turizmle birlikte göçün nasıl değiştiği bulgularına ulaşmak amaçlanmaktadır.

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. İlgili paydaşlarla ve tesadüfi örnekleme yöntemiyle mülakat yapılmıştır. Yerel halk, işletmeler ve konaklama hizmeti veren otel ve pansiyonlarla toplam 30 görüşme gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular göre, sit koruma alanı kapsamında olması nedeniyle yeni yerleşimlere izin verilmemesi Şirince'nin günümüze kadar korunup gelmesindeki en önemli etkidir. Kırsal turizmin yörenin kalkınmasında pozitif katkıları olduğu görülmektedir. Söz konusu olumlu katkıların gelecekte de devam edebilmesi için yörenin doğal yapısını bozmadan, kamu kanalıyla bazı yatırımların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şirince, Kırsal Turizm, Bölgesel Kalkınma, Nitel Araştırma.

The Effect Of Rural Tourism On Rural Development: The Case Of Şirince

ABSTRACT

In this study, firstly it is aimed to determine supply resources that the region has in terms of rural tourism. Secondly it is tried to determine available demand in tourism. Another objective is to offer rural tourism as an alternative for improvement of that region. Lastly it is targeted to protect rural and traditional life styles and to have knowledge about how migration is affected on rural tourism.

Conducting there search, semi-structured interview method which is one of the qualitative research methods has been utilized. The samples in there search are determined among the population via random simplifying method. 30 interviews have been carried out with local inhabitants, businesses, hotels and pensions serving accommodation. According to the data, Şirince has stayed unaffected and untouched till today because of being a protected area and not being permitted to be settled. It is observed that rural tourism has positive effects on improvement of that region. It is required that investments should be made by means of public institutions in order to have lasting positive affects without giving any harm to the natural position of that region.

Keywords: Şirince, Rural Tourism, Regional Development, Qualitative Research.

GİRİŞ

Günümüzde turizm faaliyeti geniş kitlelerin katılımıyla sosyal, siyasi, teknolojik ve ekonomik açıdan önem arz eden bir sektör haline gelmiştir. Küreselleşmeyle birlikte rekabetin artması hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından turizm sektörünü kalkınmanın lokomotifine haline getirmiştir. Ulusal ve uluslararası yayınlarda turizm anlayışı, doğayı ve onun barındırdığı sosyo-kültürel değerleri aşırı tahrip eden kitle turizmi odaklı yaklaşımdan yavaş yavaş uzaklaşarak, doğa tabanlı turizmin giderek uluslararası çapta payını arttırma yönündeki seyrinin devam edeceği öngörülmektedir. Doğa tabanlı turizm türlerinden biri de kırsal turizmdir.

Kırsal turizm, kırsal yerleşimlere ve doğal kaynaklara dayalı bir turizm türü olması nedeniyle, doğal çevrenin korunması, sürdürülebilir turizm açısından önemli katkılar sağlaması, bölge ekonomisine yaptığı katkı ve istihdam sağlama açısından önemli bir ekonomik gelir getirici bileşendir. Bu faydalar göz önüne alındığında, ülkemiz için kırsal turiz-

minin önemi her geçen gün artmaktadır.

Selçuk ilçesi (İzmir), çevresindeki diğer turistik destinasyonlara oranla turistik değerler bakımından oldukça zengin ve daha iyi korunmuş bir bölgedir. Kırsal turizminin hızlı gelişimi sonucunda Şirince'nin kırsal turizm açısından Türkiye'nin en güzel örneklerinden birisi olması, Selçuk ilçesinin Şirince Köyünün bu çalışmanın seçilmesinde en önemli etkidir. Bir diğer etken ise, bölgelerarası dengesizlikleri giderici etki olarak kırsal turizmin önemine vurgu yapmak ve Selçuk ilçesinin (İzmir) Şirince Köyü'nün kırsal turizm potansiyelinin kırsal kalkınmaya olan etkisini incelemektir.

Çalışma, kavramsal çerçeve ve uygulama çalışması olmak üzere iki ana bölüme ayrılmıştır. Kavramsal çerçeve bölümünde genel hatları itibarıyla konuya teorik bir çatı oluşturması amacıyla kırsal turizmin kavramsal çerçevesi açıklanmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede kırsal alan, kırsal turizm, kırsal kalkınmadan bahsedilmiştir. Uygulama bölümünde ise, nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği uygulanmıştır. İlgili paydaşlarla ve tesadüfi örnekleme yöntemiyle mülakatlar yapılmıştır ve veri-

ler elde edilmiştir. Veriler sonucunda elde edilen bulgular, kırsal turizmin kırsal kalkınmaya katkıyı arttırabilecek şekilde planlanması ve yürütülmesi açısından pozitif sonuçlar içermektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda Şirince’de Köyündeki kırsal turizmin kırsal kalkınma için önemi incelenmiş, kırsal turizmin daha da geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur ve sonuçlar tartışılmıştır.

KIRSAL TURİZMİN ÇERÇEVESİ

Öncelikle kırsal turizmin kavramsal çerçevesi detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Kırsal turizm kavramsal çerçevesinin net olarak anlaşılabilmesi için, kırsal alan, kırsal turizm ve kırsal kalkınma kavramları açıklanmıştır.

Kırsal Alan

Kırsal turizm kırsal alanlarda oluşan bir turizm olması nedeniyle, kırsal turizmi daha net anlamak için tanımlanması gereken bir kavramdır. Ancak, kırsal alanların ihtiva ettiği sosyo-kültürel, demografik, ekonomik, çevresel ve mekansal çeşitliliğin, çağın değişen koşullarıyla birlikte yeni anlamlar kazanması, kesin bir kırsal alan tanımı yapılmasını güçleştirmektedir [11]. Bu noktada hangi alanların kırsal veya kentsele olarak sınıflandırıldığı önem kazanmaktadır [22].

Soykan’a [17] göre kırsal alan, “*yaygın yerleşim dokusu bulunan ve tarımsal etkinliğin ağırlıklı olduğu, kentsel herhangi bir yerleşimin bulunmadığı alanlardır*. Kırsal alanlar, doğal, beşeri ve ekonomik coğrafyaları açısından kendine özgü nitelikler taşırlar ve kentsel alanlardan ayrılırlar.”

Kırsal alanı turizm açısından değerlendirdiğimizde, turizm için kırsalın taşıdığı anlam; deniz turizmi dışında kalan, kentsel yerleşimlerden uzakta, kırlara özgü doğal ve kültürel yapının korunduğu, tenha, yapaylıkla tanışmamış, sessiz alanlardır [16]. Turizmin kırsal alanlarda bu özelliklerden başka aradığı bazı özellikler de vardır. Bunlar; özgünlük (otantik olma) ve korunmuşluktur [17]. Bu özelliklerin var olması bölgeye olan kırsal turizm talebini arttırmaktadır.

Kırsal alanlar, turizm türleri içinde yalnızca kırsal turizmin gelişmesine uygun alanlar değil, aynı zamanda bu ortamı paylaşan birçok turizm türünün de mekanı sayılırlar. Örneğin, kamp ve karavan turizmi, eko turizm, yeşil turizm, mağara turizmi, akarsu turizmi, yayla turizmi, dağ turizmi, kış sporları turizmi, av turizmi, yamaç paraşütü, atlı geziler vb. gibi doğrudan doğaya dayalı olarak yapılan turizm türleri akla gelmektedir [16] [17].

Kırsal Turizm

Kırsal alanlara dönük turizm faaliyetiyle ilgili literatür incelendiği zaman konu uzmanlarının farklı kavramlar kullandığı görülmektedir. Uzmanların bazıları kırsal alanlardaki turizm aktivitelerini tanımlamak için, ülkeden ülkeye anlamları değişmek üzere, köy turizmi, çiftlik turizmi, tarım turizmi, kırsal turizm ve alternatif turizm [2] [19] gibi kavramlarla ifade ederken; bazıları ise dağ turizmi, eko turizm veya yayla turizmi olarak adlandırmaktadır. Bu farklılıkların oluşmasındaki neden ise, uzmanlar arasında kırsal turizmin kapsamı konusunda ortak bir görüşe sahip olunmaması ve kırsal turizmin net bir tanımının yapılmamış olmasıdır [1] [6] [7]. Kırsal turizm için çok kısa tanımıyla “*kırsal alanlarda gerçekleştirilen turizm türüdür*” demek mümkündür [16] [2] [14]. Günümüzde daha fazla ilgi gören kırsal turizm için yapılan tanımlardan bazıları şöyledir.

Akça’ya [3] göre, kırsal turizm; “*insanların devamlı ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri,*

buralarda çiftçilerin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekanlarda talep ederek ve yörede para arttırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalarından doğan olaylar ve ilişkiler bütünüdür.”

Soykan’a [16] göre, turizmin genel tanımından hareketle kırsal turizm: “*kişilerin doğal ortamlarda dinlenmek ve değişik kültürlerle bir arada olmak amacıyla bir kırsal yerleşmeye gidip, orada konaklamaları ve o yöreye özgü etkinlikleri izlemeleri ya da katılmalarıyla gerçekleşen bir turizm türüdür.*”

Bu tanımlardan hareketle kapsamlı bir kırsal turizm tanımı yaptığımızda, kırsal yerleşimlerde yaşayan insanlarla iç içe gerçekleştirilen, soyut ve somut birçok kırsal çekiciliğin turistik ürünü oluşturduğu, sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilen bir alternatif turizm türü olarak tanımlanabilir [12].

Kırsal turizmin temel özelliği, turistlere, şehirlerin modern yaşam tarzından kesin çizgilerle ayrılan yaşamı ve doğal çevreyi bizzat yaşama olanağı veriyor olmasıdır [15]. Kırsal turizme ilişkin tanımlardan yola çıkarak kırsal turizm bölgesinin öncelikle çevresi, doğal yapısı, kültürel özellikleri ile özü bozulmadan günümüze kadar gelmiş olması gerekmektedir [4].

Kırsal Kalkınma

Birleşmiş Milletler Örgütüne göre kırsal kalkınma; “*küçük toplulukların içinde buldukları ekonomik ve sosyal koşulları iyileştirmek amacıyla giriştikleri çabaların birleştirilmesi, küçük toplulukların ulusal bütünlüğe kaynaştırılması ve ulusal kalkınma çabalarına gerekli katkıda bulunmalarının sağlanması süreci olarak tanımlanmaktadır*” [2]. Başka bir ifadeyle kırsal kalkınma, kırsal alanların varlığının devam ettirilebilmesi, kentli kesime göre daha az ekonomik ve sosyal olanaklara sahip olan kırsal toplumun yaşam şartlarının iyileştirilebilmesi için geliştirilen girişimlerin hepsine denir [21].

Türkiye’de uzun yıllar kırsal kalkınma, köy kalkınması, tarımsal kalkınma, toplum kalkınması gibi kavramlar bazen birbirlerinin yerine, bazen ise spesifik bir konunun üzerine yoğunlaştırılmıştır [8]. Bundan dolayı kırsal alanların kalkındırılmasına yönelik hazırlanan projeler o bölgede yaşayan halkın beklentilerine yeterince cevap verememiştir. Çünkü bu alanların kalkındırılması tarım, sanayi ve turizm sektörlerinin dengeli bir şekilde geliştirilmesine bağlıdır [2].

Yukarıdaki tanımlardan hareketle, kırsal kalkınmanın temel amacı; kırsal yörelerin veya mekanların sahip oldukları kaynakların etkin bir şekilde kullanılması sonucunda kent ile kır arasındaki sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmişlik farkını en aza indirmek, kırsal kesimde istihdam olanaklarını arttırarak kente göçü önlemek ve kırsal alandaki insanların yaşam standartlarını yükseltmektir [11]. Bunlara ek olarak, kırsal alanlardaki altyapı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin sayısında ve kalitesinde artış ve turizmin gelişmesi sonucu gelirlerin artması gibi faktörler sıralanabilir [1].

ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışma temel olarak birincil ve ikincil veri kaynaklarından elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür. Çalışmanın ikincil verilere dayalı olan kısmında detaylı olarak literatür taraması yapılmıştır. Çalışmanın birincil verilere dayalı olan kısmında ise, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine derinlemesine görüşme tekniği de demek uygundur. Derinlemesine görüş-

melerin nitel yöntemde özel bir yeri vardır ve nitel yöntemlerin en güçlü tekniklerinden biridir [23] [20] [18] [9].

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, genellikle nitel araştırmalarda kullanılabilir [18]. Bu teknikte araştırmacı tarafından konuyu/problemi anlamayı sağlayacak sorular hazırlanır. Güven verici bir ortam içinde görüşme gerçekleştirilir. Ses kayıt cihazıyla izin alındıktan sonra kayıt yapılır. Kaydedilen görüşme çözümlenir, yorumlanır ve sonuçlar yazılır [9]. Bu teknikte araştırmacı tarafından hazırlanan sorular üzerinde katılımcının kısmen düzeltme, düzenleme hakkı vardır [18].

Çalışmanın Kapsamı

Şirince Köyü'nün yerel halkı, esnafları ve kırsal turizm faaliyetini gerçekleştiren konaklama işletmeleri araştırma verilerinin elde edildiği örneklem grubunu oluşturmaktadır. Konaklama hizmeti sunan işletmeler, pansiyonlar, şarap evleri, turizm faaliyetinde bulunan işletmeler, restoranlar ve yerel halk görüşme yaptığımız örneklem grubundadır. Yerel halk ve yerel işletmelerle 20 ve konaklama hizmeti ve otel ve pansiyonlarla 10 görüşme gerçekleştirilmiştir.

Konaklama hizmeti veren, diğer turizm faaliyetinde bulunan ve yerel halktan kişilerle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında ses kayıt cihazı kullanılmış ve bir kişi tarafından gerekli notlar alınmıştır. Ses kayıt cihazı kullanılmadan önce bütün katılımcılardan izin alınmış ve ses kayıt cihazının kullanılmasına izin vermeyen 3 katılımcı ile görüşme sadece not tutularak gerçekleştirilmiştir.

Mülakatın Hazırlanması

Mülakat kapsamında sorulacak olan sorular yerel halk ve turizmle hizmeti veren işletmelere sorulmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Sorular bu konuda uzmanlığa sahip kişilerin görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Mülakat kapsamındaki soruların değerlendirilmesi amacıyla sorular Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ndeki üç öğretim üyesiyle paylaşılmış ve değerlendirmelerinden yararlanarak bazı sorularda anlatım bakımından değişiklikler yapılmıştır. Detaylı verilerin elde edildiği mülakatların içerik analizi Alparslan ve Can [5] 2015'deki yapmış olduğu çalışma incelenerek değerlendirilmiştir. İlk aşamada verilerin çözümlenmesi yapılmış ve daha sonra okunan veriler kendi içerisinde belli kategorilere ayrılarak tarafımızca kodlar verilmiştir. Bu kategorilerin frekansları hesaplanarak yüzdeleri ortaya çıkarılmıştır. Zaman zaman katılımcılara sorulan sorular dışında düşünce ve önerilerini açıklama fırsatı tanınmış, öneriler doğrultusunda bazı çıkarımlarda bulunulmuştur [10].

Veri Toplama Süresi

Çalışma 18-23 Ağustos 2014 ve 27 Ocak-1 Şubat 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Özellikle yerel halkla mülakat yapılan kişilerin tesadüfi seçilmesine özen gösterilmiş olmasına rağmen, köy meydanında küçük olması nedeniyle merak ve ilgiden dolayı gönüllü mülakata katılanlar da olmuştur. Konaklama işletmeleri ve diğer işletmelere gidilerek konu hakkında bilgi verilmiş ve görüşme yapmak için uygun olup olmadıkları sorulmuştur. Müsait olanlarla o an görüşme yapılmış olup müsait olmayanlardan randevu alınmıştır. Her bir görüşme, belirlenen amaç doğrultusunda ve karşılıklı sohbet ortamında, yaklaşık 45-60 dakika sürmüştür. Genellikle açık uçlu sorular hazırlanarak katılımcıların daha detaylı bilgi vermesi istenmiştir.

YEREL HALK VE İŞLETMELERE AİT BULGULAR

Kırsal turizm arz kaynakları arasında tartışmasız önemi en büyük olan kırsal (yerel) halktır. Yerel halkın diğer kültürün bireyleriyle bütünleşebilme derecesi, o bölgede kırsal turizm faaliyetlerinin gelişmesinde kilit rol oynamaktadır [22]. O nedenle bu araştırmada; Şirince köyünde yerel halk ve işletme sahiplerinin kırsal turizmde bakış açısı ve kırsal kalkınmaya etkisi hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu gibi sorulara cevaplar aranmıştır. Yerel halktan kişilerle mülakata başlamadan önce kişilerin önce turizmle ilgili olup olmadıklarını anlamak için, yaptıkları iş hakkında sorular sorulmuştur. Bu soruların sorulmasındaki amaç kırsal alanlarda geleneksel işlerde çalışan kişi sayısı arasında bir denge kurmak amaçlanmıştır. Öncelikle görüşme yapılan kişilere kırsal turizmin ne olduğu hakkında bilgiler sorulmuş, fakat kırsal turizmi tam olarak açıklamakta güçlük çektikleri saptanmıştır.

Demografik Bulgular

Yerel halk ve turizm hizmeti veren işletmelere ait bulgular iki gruba ayrılmıştır. Öncelikle araştırmaya katılan kişilerin demografik bulguları Tablo 1'de verilmiştir. Daha sonra diğer bulgular aktarılmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

		Söylem Sayısı	%
Medeni Durum	Evli	17	85
	Bekar	3	15
Yaşı	30 ve altı	3	15
	31-50	13	65
	51 ve üzeri	4	20
Mesleği	Memur	2	10
	İşçi	4	20
	Esnaf	5	25
	Emekli	2	10
	Çiftçi	3	15
	Çalışmıyor	4	20
Eğitim Durumu	İlköğretim	5	25
	Lise	13	65
	Lisans	2	10
Cinsiyeti	Bayan	8	40
	Bay	12	60

Medeni durumları açısından katılımcı gruba baktığımızda % 15'i bekar ve % 85'inin ise evli olduğu gözlenmektedir. Katılımcı grubun yaş dağılımlarına bakıldığında değerlendirmeye alınan yaş kategorilerinin en yüksek olan % 65 ile 31-50 yaş grubuna, en düşük oranın ise % 15 ile de 30 yaş altına ait olduğu göze çarpmaktadır. Meslek durumlarına göre katılımcı oranlarına bakıldığında % 25 ile esnaf, % 10'u memur ve emekli, % 20'si işçi ve çalışmayan ve % 15'i çiftçi gruplarında dağılım göstermektedir. Katılımcıların eğitim seviyelerine bakıldığında ise, % 65'i lise, % 25'i ilköğretim ve % 10'u da lisan mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyet kategorisinde ele aldığımızda çoğunluğun erkek olduğu görülmektedir. % 60'ı erkek, buna karşın % 40'ı da kadındır.

Diğer Bulgular

İlk önce katılımcılara, Şirince'nin kırsal turizm arzı hakkında bilgi edinmek amacıyla iki soru sorulmuştur. Bu sorular sırasıyla şunlardır: Şirince'nin kırsal turizmin gelişmesi

açısından uygun bir yer olduğunu düşünüyor musunuz? Sizce Şirince’de alt yapı ve üst yapı yeterli düzeyde midir? Katılımcıların çoğunluğunun ortak görüşü olarak, Şirince’nin turizm açısından uygun bir yer olduğunu düşünmelerine karşılık, gerek alt yapı, gerekse üst yapının yeterli düzeyde olmadığını ifade etmişlerdir.

Şirince köyünde kırsal turizmin gelişmede rol oynayan çekiciliklere bakıldığında, bunların başında eski bir Rum köyü olması ve kendisine özgü tarihsel ve kültürel miras dokusunu koruyarak günümüze kadar gelmesidir. Bir diğer çekicilik olarak, İzmir, Selçuk ve Kuşadası gibi gerek tarihsel gerekse kültürel zenginlikleriyle ünlü gelişmiş bir turistik ortamda olmasıdır. Ev yapımı Şirince şaraplarının, yani o yöreye has otantik bir ürünün varlığı ve bunun turistler tarafından bilinmesi bu yörenin çekim merkezi olması bir diğer nedenidir. Son olarak halkın turizmden kazanç sağlaması sonucunda, kadın ve erkeğin turizmde gönüllü çalışmasıdır. Günümüzde gelen turistler gerek kültür amaçlı gerekse kırsal amaçla yapmış oldukları bu turizm faaliyetleri tarım ve köy yaşantısının önüne geçerek, yöre insanı için turizmi asıl kazançları haline dönüştürmüştür.

Şirince köyünde kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte tarımı destekleyerek kırsal kalkınmanın ivme kazanması sağlanarak, kırsal turizm gerek ekonomik gerekse turizmin lokomotiflerinden biri haline gelebilir. Köy, el değmemiş ve doğal bitki örtüsüyle çevrelenmiş bir doğa harikası olarak turizme hizmet vermektedir.

Çıkan sonuçlar Şirince’nin gerek alt yapı ile gerekse üst yapı ile ilgili sorunlarının % 58.33’lük bir oranla var olduğunu göstermektedir. % 41.67’lik bir oranla da Şirince’nin doğal ve tarihsel dokusuyla bir çekim merkezi olmasında önemlidir.

Katılımcı 5, “Şirince bir Rum dağ köyüdür ve doğallığı ve tarihi yapısını korumuştur. Ulaşım asfalt yolla sağlanmaktadır, ayrıca Selçuk ile bağlantılı yeni asfalt yol çalışması vardır. Kalan iki, üç kilometrelik bir yol çalışması sonucunda bağlantı sağlanacaktır. Hem Selçuk hem de Kuşadası’yla bağlantı kolaylıkla sağlanmaktadır. Şirince’nin sahip olduğu tarihi, kiliseleri, evleri, doğal yapısı ve Selçuk ve Kuşadası ilçelerine yakın olması nedeniyle turizm açısından

dan uygun bir konumdadır. Burada yapılan turizmin türü, kültür turizmi ve günübirlik turlar kapsamındadır. Gerek doğal güzelliği gerekse tarım alanları açısından çok zenginliğe sahip bir bölgedir. Alt yapı ve üst yapı yetersizdir” şeklinde ifade etmiştir.

Şirince’ye gelen yerli ve yabancı turist sayısının belirlenmesi için sorulan soruda bazı dönemlerde yerli turist sayısının, bazı dönemlerde ise yabancı turist sayısının fazla olduğu ifade edilmiştir. Yerli turist mi yoksa yabancı turist mi Şirince’ye daha çok gelmektedir.

Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda % 17,65’lik bir oranla yerli turist sayısının, % 35,30’luk bir oranla da yabancı turist sayısının geldiği ifade edilse de, % 47,05’lik bir oran her iki turistin geldiğini ifade etmektedir. Şirince’de turizm sezonu yılın 12 ayı devam eden bir özellik taşımaktadır. Yılın belli aylarında yerli turist sayısı fazla olmasına karşın diğer aylarda yabancı turist sayısı fazladır. Yerli ve yabancı sayısını yıl bazında baktığımızda yaklaşık birbirine yakın olduğu gözlemlenmektedir.

Yapılan görüşmeler sonucunda sezonuna göre yerli ve yabancı turist sayıları birbirlerinden farklı olsa da birbirlerine yakın olduğu anlaşılmıştır. Özellikle ilkbahar ve yaz aylarında yabancı turist sayısı, yerli turist sayısına göre daha fazla olmasına karşın sonbahar ve kış aylarında özellikle resmi ve hafta sonu tatillerinde yerli turist sayılarında yabancı turist sayısına oranla bir fazlalık söz konusudur. Şirince hem yabancı hem de yerli turizme hitap eden bir köydür. Yerli turist açısından konaklama yoğunlukla hafta sonları ve resmi tatillerde 1-2 günlük olmaktadır.

Katılımcı 9, “Kış aylarında çoğunluk yerli, yaz aylarında çoğunluk ise yabancı turist gelmektedir. Şirince’de turizm faaliyeti tüm yılı kapsamaktadır, yılın 365 günü buraya yerli ve yabancı turist ziyaret etmektedir. Türkiye’de turizm bir Kapalıçarşı’da, bir de Şirince’de 365 gündür. Özellikle Mart 15 ve Kasım 15 arasında gelen turistlerin çoğunluğu yabancıdır. Bu tarihler arasında tahmini bir oran söylenecek olursa yaklaşık % 65’i yabancı ve % 35’i yerli turist oluşturmaktadır. Diğer tarihler arasında ise yaklaşık % 60’ı yerli ve % 40’ı yabancı turisttir. Yabancı turist ve yerli turist sayıları birbirlerine yakındır, belli zamanlarda yerli, diğer

Tablo 2: Şirince’nin Kırsal Turizm Arzı

Kod	Tanım	Frekans	Yüzde
Doğal Çekicilik	Şirince eski bir Rum köyüdür (K:1, K:2, K:5, K:7, K:9, K:10, K:13, K:14, K:17, K:20). Doğal güzelliği sahiptir (K:3, K:8, K:11). Sit alanı olması nedeniyle yapılar günümüze kadar korunmuştur (K:1, K:9, K:17, K:19, K:20). Dağdaki Efes, yaşayan Efes olarak anılmaktadır (K:6, K:11). Etrafı zeytin, şeftali, kiraz ve çamlarla çevrili bir yerleşim yeridir (K:3, K:15, K:18, K:19, K:20).	f=25	%41.67
Üst Yapı	Konaklama kapasitesi yetersizdir (K:1, K:2, K:5, K:6, K:9, K:11, K:13, K:16, K:20). Özellikle yaz aylarında ve resmi tatillerde üst yapı yetersiz kalmaktadır (K:3, K:6, K:7, K:17). Hafta sonları otopark sorunu yaşanmaktadır (K:2, K:7, K:13, K:17, K:20).	f=18	% 30
Alt Yapı	Alt yapı yetersizdir (K:1, K:2, K:3, K:5, K:8, K:9, K:11, K:13, K:15, K:18, K:19). Yağmurlu günlerde elektrik kesintisi yaşanmaktadır (K:3, K:17, K:19). Yollar çok dar ve yan yana iki aracın geçmesi imkansızdır (K:7, K:9, K:17).	f=17	%28.33

Tablo 3: Yerli ve Yabancı Turist Sayısı

Kod	Tanım	Frekans	Yüzde
Yerli Turist Sayısı	Yerli turist daha fazladır (K:1, K:5, K:13).	f=3	%17.65
Yabancı Turist Sayısı	Yabancı turist fazladır (K:3, K:14, K:19). Yabancı ülkeden gelen turist sayısı daha fazladır (K:14, K:18). Amerikalı, Güney Koreli, Danimarkalı fazla gelmektedir (K:15).	f=6	%35.30
Yerli Yabancı	Yerli ve yabancı birbirlerine yakındır (K:2, K:7, K:10, K:11, K:12, K:20). Yaz veya kış aylarına göre bu sayı değişebilir (K:9, K:17).	f=8	%47.05

Tablo 4: Şirince'nin Kalkınmaya Etkisi ve Turizmin Zararları

Kod	Tanım	Frekans	Yüzde
Ekonomik Etki	Gelir artışı yaşanmıştır (K:1, K:4, K:5, K:6, K:8, K:11, K:14, K:15, K:17, K:19) Köylünün tezgahları veya işletmeleri vardır (K:1, K:3, K:5, K:7, K:14, K:18) Köylü erkekleri bahçede, kadınlar ise turizmde çalışmaktadır (K:2, K:8, K:12, K:13, K:20). Tarımsal ürünler tezgahlarda satılmaktadır, yüksek fiyattan (K:3, K:7, K:13, K:16, K:19). Köylü kadınlar işleme ve örgülerini tezgahlarda satmaktadırlar (K:3, K:11, K:13, K:17). Gençler ve bayanlar işletmelerde çalışmaktadır (K:2, K:7, K:13, K:14, K:17, K:20). Köylünün turizm sayesinde kazançları artmıştır (K:5, K:13, K:10; K:16).	f=40	% 83,33
Kültürel Yozlaşma	Kültürel yönden yozlaşmaya sebep olmuştur (K:5, K:11). Köyün genç kızları açık saçık giyinmekte (K:1, K:5, K:7, K:11, K:17).	f=7	%14,58
Çıkar Çatışması	Kardeşlerin arası açılmıştır (K:7).	f=1	%2,09

Tablo 5: Şirince Köyünde Tanıtım ve Reklamın Etkisi

Kod	Tanım	Frekans	Yüzde
Basın	2012 yılında gerek Ulusal gerekse Uluslararası basında fazlasıyla yer aldı (K:3, K:5, K:8, K:13, K:20). Çarkıfelekte tanıtımı yapıldı (K:4).	f=6	% 15
Eski Rum Köyü	Çok eskiden beri tanınan bir yerdirdi (K:2, K:16, K:19). Eski Rum kiliseleri mevcut (K:6, K:11, K:17). Eski evler orijinalliğini muhafaza ediyor (K:1, K:7, K:16). Yaşayan son Efes olması (K:6, K:11).	f=11	% 27,5
Turlar	Efes ve Meryemana'yı ziyaret eden turların burayı tur kapsamına alması (K:3, K:8, K:11, K:17).	f=4	% 10
Matematik Köyü	Matematik köyüne gelenler (K:3, K:16).	f=2	% 5
Kültür Turizmi	Kültür amaçlı (K:1, K:4, K:6, K:7, K:11, K:13, K:17).	f=7	%17,5
Şirince Şarapları	Şirince şaraplarıyla tanınması (K:4, K:8, K:11, K:18, K:19, K:20). Şarap satın almak için gelenler (K:4, K:9, K:15, K:17).	f=10	% 25

zamanlarda yabancı turist sayısı fazla olmaktadır. Burayı tercih eden turistlerin çoğunluğu orta yaş ve üzerindeki ziyaretçilerden oluşmaktadır. Amerikalı, Kanadalı, Avusturyalı, Alman, Fransız, İsviçre ve Danimarkalı turistler çoğunlukta olup, özellikle 21 Aralık 2012'den sonra Çinli ve Güney Koreli turistlerin de tercih ettiği gözlenmektedir. Burası bir kültür turizmi kapsamında ele alındığında burası yabancı turistler açısından önemli bir merkezdir. Yerli turistler açısından ise, rahatlık, huzurlu bir ortam, kafa dinlemek ve hafta sonunu değerlendirmek için bulunmaz bir yerdir" şeklinde ayrıntılı bir bilgi vermiştir.

Kırsal turizm Şirince'ye sağladığı faydalar ve varsa zararlar nelerdir? Şeklindeki katılımcıların çoğunluğu zararı olmadığını düşünürken, iki katılımcı yöreye gelen yabancı turistlerin halkın kültürüne değiştirdiğine ve özellikle genç neslin yabancılarla özendiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların ifadesi doğrultusunda, kırsal turizmin bölgeye ve yerel halka %83, 33'lük gibi büyük bir oranda etkisinin olduğu ifade edilmiştir. % 14,58'lik bir oranla da yozlaşmaya sebep olduğu ve % 2,09'luk bir ifadeyle de ailenin bireyleri arasında çıkar çatışmasına sebep olduğu ifade edilmiştir. Yapılan görüşmeler esnasında turizmin 1985 yılından itibaren bölgenin kalkınmasında etkisinin olduğu ifade edilmiştir. Şirince köyü halkı, genci, yaşlısı, kadını ve erkeğiyle aktif rol oynamaktadır. Turizm tarımın önüne geçerek birinci gelir kalemini oluşturmaktadır. Tarım tamamen bırakılmamıştır, çoğunlukla erkekler tarımda, kadınlar ise turizmde çalışmaktadır.

Katılımcı 13, "Turizm sayesinde yöre insanına yeni iş olanağı sağlanmıştır. Çalışmak isteyen gençlere iş olanağı var. Yerel halkın ürettiği ürünler, pekmez, tarhana, köy ekmeği, salça, erişte, reçel çeşitleri, yöreye özgü meyve ve sebze-

ler, aracasız gerçek değerinde satılmaktadır. Çarşı içerisinde tahtadan tezgâhlarda ürünlerini sergileyip turistlere satmaktadırlar. Yöreden toplanmış şifalı otları satılmaktadır."

Şirince'nin kırsal turizmde daha fazla fayda sağlayabilmesi için tanıtım ve reklama gerek olup olmadığı, turistlerin burayı niçin ziyaret ettikleri sorulduğunda katılımcıların büyük çoğunluğu tanıtımın ve reklamın hiç gerek olmadığını vurgulamışlardır. Ayrıca burayı tercih eden turistler buranın ismini duyduklarından dolayı görmek, şarap tatmak ve kültür amaçlı geldiklerini ifade etmişlerdir.

Şirince köyü, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde tanınmış bir bölgedir. Eski bir Rum köyü olması ve çok fazla bozulmadan günümüze kadar gelmesi bunda etkilidir. Grafik 5'de % 27,5'lik bir oranla tarihi Rum evlerinin, % 25'lik bir oranla Şirince yöresine has şarapların, %17,5'lik oranla kültür turizm olması, % 15'lik oranla ulusal ve uluslararası basının, % 10'luk bir oranla tur kapsamında olması ve % 5'lik bir oranla matematik köyün etkisi tanıtımda etkili olan oranlardır.

Katılımcı 8, "...zaten uzun zamandır, yerel halk turizmle iç içe yaşamaktadır. Burayı tercih eden müşteri sayısı kapasitenin üzerindedir. Özellikle Maya takvimine göre, 21 Aralık 2012 yılında kıyametim kopmayacağı iki yerden biri konumunda olması nedeniyle büyük bir tanıtım elde etmiştir. Ayrıca bir kilometre uzaklıktaki Matematik Köyünün olması nedeniyle yerli turistlerin çoğu merak edip gününbirlikte olsa burayı ziyaret etmektedir. Yabancı turist açısından bakıldığında ise, burası kutsal bir mekandır. Yakındaki Meryem Ana'ya, Efes'i ziyaret eden turistlerin çoğunluğu buraya uğramaktadır. Bu bölge tarihi bakımından önemli bir bölgedir. Çok sayıda turların yarım veya günübirlik tur kapsamında olması nedeniyle gelen turisti sayısı fazladır. Belli saatte ser-

best bıraktıkları için alış-veriş de yapılmaktadır.”

Çolak [13] (2009)'da yapmış olduğu çalışmada, katılımcıların %75'i yöre ile ilgili tanıtımların yetersiz olduğu düşüncesine sahip iken, bu çalışmada ise, tanıtım ve reklamların yeterli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak da, 21 Aralık 2012 kıyametini kopmayacağı yer olarak gerek ulusal gerekse uluslararası basında büyük yer almasının etkisi olabilir.

Şirince'ye has ev yapımı yerel şarapların üretilmesi yerel halka bir gelir sağlamakta mıdır? sorusuna verilen cevapların tamamı artık ev şaraplarının yapılamadığı şeklinde olmuştur.

Günümüzde 27 şarap evi ya da işletmesi faaliyet göstermektedir. Yerli ve yabancı turistlerin yöreye has şarapları tatmak ve hediye olarak satın almak için Şirince'yi ziyaret etmektedirler. Günümüzde özellikle yöreye has meyvelerden yapılmış şaraplarla ünlenmiş olan Şirince bu özelliği bakımından kırsal turizm açısından çekim merkezi haline gelmiştir. Burayı tercih eden turistlerin asıl amaçlarından biri de, özellikle ev yapımı Şirince şaraplarıdır. Bu otantığı zamanla yörenin kaybetmesi zamanla gelen turist sayısını olumsuz yönde etkileyeceği bir gerçektir.

Katılımcı 5, “*Şirince'nin geleneksel Bağbozumu Şenlikleri her yılın Ekim ayında yapılmasına rağmen son iki senedir bu şenlikler yapılmamaktadır. Bu şenlikler için dünyadan ve Türkiye'den binlerce kişi köye akın etmekteydi, fakat iki senedir köy bundan yoksundur. Bu da gerek tanıtım gerekse turizm açısından büyük bir kayıptır. Yörede bir adet şarap fabrikası var; Şirince şarapları burada üretilmekte. Halk satmak amacıyla değil de kendi ihtiyacı için kendisine yeterli ölçüde evinde şarap üretimi gerçekleştirmektedir. 2007 yılında bandrol zorunluluğu nedeniyle ev yapımı şaraplar üretilmemektedir. Bandrolsüz ev yapımı şarabın satılması yasak ve cezası ağırdır. Gelen turistlerin şarap satış yerlerinden ücretsiz şarap tatalmaları mümkündür. Yörenin doğal meyvelerinden üretilen meyveli şarapları ünlüdür. Bu şaraplardan bazıları şunlardır; karadut, nar, ahududu, kavun, şeftali, elma, böğürtlen, yaban mersini, öküzgözü, boğazkere, kayserkaya, kırmızı ve beyaz şarap” ifade etmiştir.*

Köyün içerisindeki eskiden kurulmuş olan fabrika köyün dışına taşınarak üretimini orada devam ettirmektedir. Gerçek Şirince Şarap Fabrikası, Yazgan Şarap Fabrikası ve Köylüm Şarap Fabrikası olmak üzere üç fabrikanın ürünleri Şirince köyünde satılmaktadır.

Ev yapımı şarapların yok olmaması ve festivalin devam etmesi kırsal turizm açısından önemli bir olgudur. Bunu için bir dernek veya kooperatifin kurulması ve kooperatif bünyesinde üretimin yapılması hem yöre halkının gelirini arttırır

hem de yöreye has bu ürünün gelecek kuşaklara aktarılması sağlanır. Çünkü Şirince, Şirince şaraplarıyla özleştirilmiş bir markadır. Evlerde kişi başına 350 kg şarap üretilmesinin yasal olduğu ve çoğu evlerde bu miktar üretimin gerçekleştiği görüşmeler esnasında dile getirilmiştir. .

KONAKLAMA HİZMETİ VEREN İŞLETMELERE AİT BULGULAR

Kalkınma kriterlerinden biri olan bayan istihdam sayısına bakıldığında, Şirince köyünde bu oranı fazlasıyla görmek mümkündür. Konaklama hizmeti veren işletmelerle yaptığımız mülakat sonucunda bayan çalışan kişi sayısı, erkek çalışan kişi sayısına yakın olduğu göze çarpmaktadır. Konaklama işletmesi sunan işletmelerde % 48,65'lik bir oranda bayan, % 51,35'lik bir oranda ise erkek personel çalışmaktadır.

Hangi dönemlerde faaliyet gösteriyorsunuz ve gelen turistlerin çoğunluğu yerli turist mi yoksa yabancı turist mi? sorusuna katılımcıların hepsi tüm yıl hizmet verdiğini söylemişler ve konaklama açısından bakıldığında yerli turist sayısının fazla olduğunu söylemişlerdir.

Şirincem Saklı Vadi Hikmet Ceylan Bey, “...12 ay boyunca faaliyet bulunmamıza karşılık yazın yoğunluk daha fazladır. Burada yoğunluk Nisan ayında başlar Kasım sonuna kadar devam eder. Bu dönemlerde gerek gelen turlar gerekse konaklayan kişi sayısı diğer aylara göre daha fazladır. Konaklama 1-2 günle sınırlı olmaktadır. Hafta sonları ve resmi tatillerde çevre illerden gelen yerli turist sayısı yabancılarla oranla daha fazladır. Yabancı turistler Amerikalı, Güney Koreli, Çinli, Portekizli ve Avrupa ülkelerinden ve hatta dünyanın bütün ülkelerinden geliyor demek doğru olmaktadır. Anlaşmalı turlar gelmekte olup, kahvaltı ve yemek hizmeti vermekteyiz. Tarım arazisi içerisinde zeytinlikler arasında işletmemiz doğal bir mekandadır. Dolayısıyla burası sürdürülebilir bir modeldir. Doğaya zarar vermemeye çalışarak işletmemiz kurulmuştur, fakat kuruluş aşamasında üç adet zeytin ağacını kesmek zorunda kaldık, hala üç zeytin ağacı hiç aklımdan çıkmamaktadır. İnsanlar hala kendisinin bir doğa olduğunun farkında değiller.” şeklindeki ifadelerle doğaya uyumlu bir mekan içerisinde olduğunu ve gelen yabancı turist turlarının doğaya saygılı olduğunu söylemektedir.

Yöreyle ait ürünlerin işletmenizde kullanılıp kullanılmadığı, dışarıdan ürün alınıp alınmadığı sorusuna katılımcıların hepsi, özellikle sabah kahvaltısında ziyaretçilere sunulan ürünlerin çoğunluğunun yöreye has ürünler olduğunu söylemişlerdir.

Tablo 6: Konaklama Hizmeti Veren İşletmelere Ait Bilgiler

Tesisin Adı	Kapasitesi	Çalışan Personel Sayısı	Faaliyet Yılı
Şirincem Saklı Vadi	14 oda (28 kişi)	(Bay 4-Bayan 3) Toplam=7	2009
Kırkınca Evleri	10 oda (20 kişi)	(Bay 2-Bayan 2) Toplam=4	1999
Kayserkaya Dağ Evleri	7 ev 3 oda	(Bay 2-Bayan 1) Toplam=3	2010
Erdem Konağı	4 oda (8 kişi)	(Bay 1-Bayan 1) Toplam=2	2007
Diva Pansiyon	3 oda (6 kişi)	(Bayan 1) Toplam=1	2006
Salkım Konak	4 oda (8 kişi)	(Bay 1-Bayan 2) Toplam=3	2007
Güllü Konakları	12 oda (26 kişi)	(Bay 5-Bayan 4) Toplam=9	2008
Şirince Ağaç Evleri	3 ve 5 kişilik odalar	Bay 1-Bayan 2) Toplam=3	2009
Sihirbazın Evi	4 oda (8 kişi)	(Bay 1-Bayan 1) Toplam=2	2013
Şirincem Pansiyon	4 oda (8 kişi)	(Bay 2-Bayan 1) Toplam=3	2013

Kırkinca evleri Mustafa Yıldırıcı Bey, “...gelen ziyaretçilere unutulmaz bir kahvaltı sunuyoruz. Oda kahvaltı şeklinde bir fiyatlama uyguluyoruz. Yöreye has el yapımı reçelleri (ayva, havuç, portakal kabuğu, sakız, incir, süt, şeftali, nar, turunc vd..) ve zeytin çeşitleriyle donatılmış serpm kahvaltı sunmaktayız. Yöreye has otlardan yapılmış gözleme ve börek çeşitleri mevcuttur. Ayrıca erişte, tarhana ve salça gibi ürünleri kendimiz hazırlamakta ve ziyaretçilere sunmaktayız. Geriye kalan ürünleri ise Selçuk’tan tedarik etmekteyiz. Otele ait restaurantımızda kendi otel müşterimize belli bir oranda indirim yapmaktayız. Yöreye has tatları müşterilerimize sunmaya çalışıyoruz” şeklindeki ifadelerle yöreye has ürünlerin kullanıldığını ifade etmiştir.

Şirince’nin kırsal alanlarında ne tür aktivitelerin yapıldığı, siz işletme olarak müşterilerinize ne tür aktiviteler sağlıyorsunuz ve yapılan aktivitelerden müşterileriniz memnun mu gibi sorular sorulduğunda, katılımcıların büyük çoğunluğu doğa yürüyüşlerinin olduklarını belirtmişlerdir.

Erdem konakları Ali Kınacı Bey, “buraya gelen yerli ziyaretçiler, öncelikle büyük şehrin stresinden ve karmaşıklığından kaçıp, rahat bir hafta sonu geçirmek isteyen kişilerdir. Doğa ile bütünleşip rahatlama ve huzur için köyün içinde ve orman alanlarında yürüyüş yerleri mevcuttur. Yürüyüş turları yanı sıra bazı işletmeler at binme faaliyetlerinin yapmaktadırlar. Ayrıca talep olması nedeniyle yakın çevredeki turistik alanlara özel turlar düzenlenmektedir. Özellikle mevsimine göre bahçedeki ağaçlardan kendi yiyecekleri meyveleri toplamalı ziyaretçileri çok memnun etmektedir. Bahçeden bir meyve koparıp yemeleri ziyaretçilere değişik duygu yaşatmaktadır. Yabancılar ise köyü gezip bol bol resim çekmekte. Biz işletme olarak aktiviteler yapmamaktayız, fakat isteyen gruplar olursa gerekli yönlendirmelerde bulunmaktayız, turlarla bağlantıya geçmekteyiz” şeklindeki ifadelerle aslında işletmelerin çok fazla aktivitelerde bulunmadıkları anlaşılmaktadır.

Kırsal turizmin yöreye ne gibi katkılar sağladığı ve zararının olup olmadığı sorulduğunda; katılımcıların büyük bir çoğunluğu ekonomik yönden yöreye, hatta bölgeye katkısının olduğunu ifade etmişlerdir.

Diva Pansiyon sahibi Sedef Hanım, “turizmin köyün kalkınmasında büyük önemi vardır. Köylü turizm sayesinde zenginleşmiştir. Kendileri turizm işiyle uğraşmalar bile, yerlerini yüksek ücretlerle kiraya vermektedirler...” pansiyonunun küçük bir işletme olduğunu ve tek başına işlettiği ifade eden Sedef Hanım 2006 yılında bu işletmeyi eşiyile birlikte satın aldığını, eşinin vefatından sonra çok zorluklar çektiğini, fakat zorluklara rağmen dimdik ayakta durduğunu dile getirmiştir.

Şirincem Saklı Vadi Hikmet Ceylan Beyin, “insanlar hala kendisinin bir doğa olduğunun farkında değil” ifadesi, insanlarda doğaya, hayvanlara ve kendisine olan saygısının tam olarak farkında olmadığını anlatan güzel bir cümle olarak algılanmalıdır. Ülkemizdeki turizmin hak ettiği yerde olmadığını, bunun da mikro düzeyde Şirince örneğinden anlamamız mümkündür.

Katılımcıların daha çok, yöre halkının istihdam edildiğinden, işletmelerde çalışarak kendilerine gelir sağladıklarından bahsetmişlerdir. Şirince köy halkının, özellikle köy kadınlarının tamamına yakınının, tarla bahçe işlerinden ve ev işlerinden sıyrılıp, iş kadını durumuna geçtikleridir. Kadınlar tezgahlarda kendi ürettikleri yöreye has pekmez, reçel, zeytin, incir, ceviz, kuru otlar ve el işlemelerini satarak para kazanmaktadırlar. Kendilerine ait işletmelerde veya diğer işletmelerde çalışarak yerli ve yabancı turistlerle kolaylıkla iletişim kurmaktadırlar. Geleneksel köy misafirperverliğinin

devam ettiği, köy halkının son derece sıcak ve yardımsever oldukları söylenebilir. Turizm sayesinde köyün tamamının gelir düzeylerinin arttığı ve kırsal ekonomiye katkı sağladığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Şirince köyünde kırsal turizm 25 yıllık gelişimi göz önüne alındığında; birçok etkilere yol açtığı söylenebilir. Bu etkiler olumlu ve olumsuz etkiler olarak iki ana kategoride ele alınabilir. Aslında sağladığı olumlu etkiler olumsuz etkileri göz ardı etmemektedir.

Şirince köyünde kırsal turizmin doğal ortam üzerinde, şimdiye kadar tahrip edici, yok edici ve kirlenici etkileri çok fazla görülmemiştir. Şayet uygulanan yanlış politikalar olursa olumsuz etkilerle daha sonra yüz yüze kalabilir. Tanınmışlık nedeniyle; tanıtım ve reklama çok fazla ihtiyaç duymayan Şirince köyünün şu anki arz kapasitesine bakıldığında günümüzdeki aşırı talebi zor karşılamaktadır. Şirince köyü Doğal Sit Alanı ilan edilerek, koruma altına alınmıştır. Bundan dolayı yeni yerleşimlere izin verilmediğinden köyün arz kapasitesini yükseltmek mümkün değildir. Onun için köyün ekili dikili alanlarda turizmin yol açtığı bir azalma ve terk edilme sorunu yoktur. Kırsal turizmde bazı yasa ve kanunlarla doğal yapıyı korumak, diğer turizm türlerine göre çok daha kolaydır. Bunun en güzel örneğini Şirince’de görmekteyiz. Kanunlara uymayanlar ağır para cezalarıyla karşı karşıya kalmakta ve ceza evlerinde yatmaktadırlar.

Görüşmeler esnasında karşılaştığımız sorunların başında köyün sit alanı kapsamı içerisinde olması nedeniyle yeni yapılaşmalara izin verilmeyişi köyden kente olan göçü artırdığıdır. Özellikle evlenme çağına gelen gençler kendileri için yeni yerleşim yerleri yapamadıklarından dolayı en yakın yer olan Selçuk’a yerleşmişlerdir. Bazıları Selçuk’taki işlerde çalışmaktadırlar, bazıları ise günlük geliş gidüş yaparak köydeki işlerinde çalışmaktadırlar. Köylüler için yeni yapılaşmaya izin verilmeyişi bir sorun olarak algılsa da, köyün otantığının bozulmaması için gereklidir. Sit alanı ilan edilmeden önce yapılan birkaç betonarme binalar, köy dokusunda hemen seçilmektedir. Bunların başında hemen köyün girişinde yer alan ilkokul binasıdır. Bu ve buna benzer binaların acilen yıkılıp yerine yöre dokusuna uygun yapılar devlet eliyle yapılmalıdır. Bu kanunla birlikte bu tür yapıların önü kesilmiştir ve köyün orijinalliyi bozulmamıştır.

Kalkınmanın lokomotiflerinden biri olarak algıladığımız göç olayı Şirince’de negatif bir etki olarak karşımıza çıkıyor gözükse de bunun böyle olmadığı bir gerçektir. Köy nüfusuna kayıtlı genç sayısı az olmasına rağmen, Selçuk’ta ikamet edip Şirince’de çalışan genç nüfus çok fazladır. Yerel halk bölgenin kalkınmasında kırsal turizmle oynayabileceği rolün farkındadır. İstihdam yaratarak, köyden kente olan göçü azalttığının farkındadırlar.

Şirince köyünde konaklama hizmeti eski köy evlerinin restore edilip, pansiyon ve butik otel olarak hizmet vermesiyle gerçekleşmektedir. Ayrıca bahçe içerisinde ahşaptan evlere de rastlamak mümkündür. Kıyı turizmindeki gibi büyük otel türünden yapılaşmamaya izin verilmemesi yerinde bir yaklaşımdır. Konaklamanın genelde yerli turiste yönelik ve 1-2 günlük olması, doğaya dayalı etkinliklerin yapılmasını da beraberinde getirmiştir. Şirince köyünün doğal çevresi doğa yürüyüşleri için çok uygundur. Şirince-Selçuk, Şirince-Selatin köyü, Şirince-Çamlık köyü ve Şirince-Zeytin köyü arasında yürüyüşler düzenlenebilir. Yürüyüş için patika yollarının, safari turları için uygun alanların mevcut olduğu ve belli dönemlerde bağ ve bahçelerde ürünlerin top-

lanması ve/veya günlük işlerinin yapılması gibi aktiviteler turistlere sunulmalıdır. Şirince’de kırsal turizm genellikle kültür turları kapsamında tarihsel ve kültürel yerleri gezmekle sınırlı kalmaktadır.

Şirince’de kültür turizmi ile kırsal turizm olgusu birbirini destekler bir şekilde devam etmektedir. Özellikle günübirlik turlarla yabancı turistlerin Şirince’nin tur kapsamına alınması gelen turist sayısını arttırmaktadır. İzmir, Kuşadası, Selçuk ve Pamukkale’de konaklayan turistlerin Efes, Artemis Tapınağı ve Meryem Ana gibi inanç merkezlerine yapılan turların yanında Şirince’nin de dahil edilmesi, köyün turizm açısından önem kazanmasında etkili olmuştur. Efes’i ziyaret eden turistler yaşayan son Efes ya da başka bir isimle anılan dağdaki Efes’i (Şirince’yi) görmek istemeleri turist sayısını arttırmaktadır. Şayet, bu günübirlik turların, belli aktiviteler sunularak, Şirince’de birkaç günlük konaklamaları sağlandığı takdirde bölgeye daha fazla gelir bırakmaları mümkündür.

Kırsal turizm diğer turizm türleriyle çok çabuk uyum sağlayan bir turizm türü olması nedeniyle, Şirince köyündeki iki kilise, restorasyon edilmiş ve şu anda müze olarak faaliyet gösteren eski okul, kule ve manastır kalıntıları ve yöre dokusuna uygun evleri, korunmalıdır. Yapılan görüşmeler esnasında bir kilisenin restore aşamasında olduğu saptanmıştır, fakat orijinaline uygun bir biçimde restore edildiği söylenemez. Bakıma ve onarıma ihtiyaç duyan birçok evin ve yapıların bir an önce devlet eliyle orijinaline sadık kalınarak restore edilmelidir. Hatta Şirince’yi bir müze köye şekline dönüştürmek mümkündür. Girişi ücretli yaparak buradan elde edilen gelir yine köyün restorasyonu için kullanılmalıdır. Birkaç yıl içerisinde bütün evler ve yapılar orijinaline sadık kalınarak yeniden restore edilmelidir. Bu çalışmalar esnasında bölgedeki üniversitelerden de destek alınmalıdır. Özellikle arkeoloji bölümlerinden, restorasyonu mümkün olan tarihi mekanların, potansiyel arkeolojik kazı alanlarının tespiti yapılarak uygulama programları oluşturulmalıdır. Şirince ve çevresindeki kilise, manastır ve kule kalıntıları gün yüzüne çıkarılmalıdır.

Kırsal alanlarda turizm faaliyeti denildiği zaman “ucuzluk” akla gelmektedir. Bu yüzden fiyatların standart ve makul ölçülerde olmasına özen gösterilmelidir. Yerli ve yabancı turistlere farklı farklı fiyatlar uygulanmamalıdır. Aslında kırsal turist profiline bakıldığında orta yaş üzeri ve orta gelir düzeyine sahip kişilerin oluşturduğu düşünülmektedir. Alternatif turizm türlerinin içerisinde yer alan kırsal turizm, orta yaş ve üzeri kesimin tercih ettiği sonucu ortaya çıksa da her yaşta ve her gelir düzeyine sahip bireylerin tercih ettiği bir turizm türüdür. Hatta gelir düzeyleri yüksek kişilerin daha fazla tercih ettiğini söylemek yanlış olmaz. Fiyatların standart olmasına, kalitenin korunmasına ve tarifelerin dışına çıkılmamasına özen gösterilmelidir. Bu durum zaman zaman gerekli kurum ve kuruluşlar tarafından denetlenmelidir.

Kırsal el sanatlarının bölgesel kalkınmada öncelikli ve önemli bir yeri vardır. Hediyeleş ve hatıra eşyalar sayesinde yöre halkı daha fazla gelir elde eder. Yapılan görüşmeler esnasında yöreye ait herhangi bir el sanatının devam etmediği anlaşılmıştır. Ayrıca dükkanlarda para kazanmak adına yöreye ait olmayan hatta ülkemizde bile üretilmeyen ürünlerin satıldığı göze çarpmaktadır. Tabi ki bir işletmenin devamı için o tür ürünleri satma gereksinmesi duymaktadır. Fakat Şirince köyünde fabrikasyon ürünlerin satışı yasaklanmalı, köy kadınlarının kendi üretimleri satılmalıdır. Yapmış oldukları el işlemleri, tiğ işlemleri, örgüler, patikler, yün çoraplar vb. gibi el emeği göz nuru ürünler satılmalıdır. Bu tür işlerde de köye özgü desen ve motifler oluşturulmalıdır.

Ayrıca, yöreye ait tarımsal ürünlerle ürettikleri, pekmezler, reçeller, kurutulmuş ürünler, tarhana ve salçalar sayesinde yöre halkının gelir düzeyleri artar. Yöresel kıyafetlerle gözleme ve ayranların sunulduğu gözleme evlerinin sayısının artması köylü kadınların büyük bir çoğunluğunun istihdam edilmesi anlamına gelir.

Ev yapımı şaraplarıyla ün kazanan Şirince köyünde ev yapımı şarapların yapılıp satılmaması bu otantik özelliğin kaybolması anlamına gelmektedir. Üç ayrı fabrika tarafından fabrikasyon olarak üretilen Şirince şarapları o bölgedeki ürünlerden üretilmektedir. Fakat bir dernek veya kooperatif kurulmalı ve o kuruluşun çatısı altında bu otantik değerlerin kaybedilmemesi sağlanmalıdır. Hatta belli dönemlerde gelen turistlere şarap yapımına katılımları sağlanmalı ve bilgiler verilmelidir. Fabrikadan alıp müşteriye satmak için kolayına kaçmaktan başka bir şey değildir. Bunun için gerekli düzenlemelerin yapılması şarttır. Kırsal alanlarda yapılan şenlik ve festivallerin bu bölgelere çok fazla turist çektiği ve dolayısıyla bölgesel kalkınmaya olumlu etkisi olduğu bir gerçektir. Yapılan şenlik ve festivaller sayesinde bölgeye gelen yerli ve yabancı turist sayısında ve buna paralel olarak bırakacağı gelir miktarı artmaktadır. Son iki seneye gelinceye kadar her yılın Ekim ayında Şirince Bağbozumu şenlikleri yapılmaktaydı. Gerek köyün mahalleye dönüşmesi, gerekse ekonomik destek bulunmaması sonucunda festival yapılmamıştır. Sorunların bir an önce halledilip festival ve şenliklerin arttırılması bölge ekonomisine katkı sağlayacağı bir gerçektir.

Kırsal turizmde otantiklik çok önemlidir. Şirince köyünde otantik yapıyı bozacak düzenlemelerden kaçınılmalıdır. İlk göze çarpan bozukluklar işletmelere ait tabelalardır. Büyüklü küçüklü tabelalar köyün doğal kompozisyonunu bozmakta ve görüntü kirliliği oluşturmaktadır. Bu ve buna benzer tabelalar ahşaptan ve belli bir standartta olursa hem doğallık bozulmamış hem de görüntü kirliliği oluşmamış olur. Bazı işletmelerin çatılarının derme çatma naylonlarla kaplı olması, özellikle yüzyıllık çınar ağacının bulunduğu alanın aydınlatmasındaki görüntü kirliliği oluşturan elektrik kabloları, plastik masa ve sandalyelerin işletmelerde kullanılması yörenin otantiklik özelliğine zarar vermektedir. Yolların dar olması ve araçların egzoz kokusu yaymaması için, köy meydanı ve satış tezgahlarının olduğu bölgeye belli saatler arasında araç girişinin yasaklanması gerekmektedir. Otoparkların yanlarına doğal yapıyı bozmayacak ve mimari özelliğine uygun tuvaletlerin yapılması gerekmektedir.

Kırsal turizmin sürdürülebilir olmasında en önemli faktörlerden birisi kolektif çalışmasıdır. Kırsal ekonominin gelişebilmesi ancak, devlet, mahalli idareler ve halkın işbirliği ile sağlanabilir. Tanıtımdan planlamaya, planlamadan pazarlamaya kadar her şey bir ortak yönetim altında toplanmalıdır. Şirince’de en büyük eksiklerden birisi de dernek ve kooperatifin olmamasıdır. Özellikle turizm enformasyon bürosunun açılması şarttır. Tarım ve turizm derneklerinin kurulması ve birbirleriyle uyumlu bir biçimde çalışmalarının gelirin artmasında etkili olur.

- Şirince’de kırsal turizmin ekonomik etkilerinin artması ve buna bağlı olarak bölgesel kalkınmaya olan etkisinin çoğalması ve kırsal turizmin devam edip, gelişebilmesi için şu çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Şirince halkına kırsal turizm hakkında gerekli bilgilendirme yapılmalıdır. Turizm, ticari ahlak, yabancı dil gibi konularda seminer veya kurslar verilmelidir.

- Şirince’de istihdamda öncelikle yöre halkına ağırlık verilmelidir. Özellikle gençlerin ve bayanların çalıştırılması

ön plana çıkarılmalıdır.

- Şirince'deki kırsal turizm faaliyeti içinde özellikle kadınların el becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanmalı ve kadınlara yöresel yiyecek ve içecek üretimleri konusunda gerekirse kurslar verilmelidir.

- Şirince'de yerel halk evlerini pansiyon veya butik otele dönüştürmek isterse devlet tarafından faizsiz kredi ve destek verilmelidir.

- Çiftçilik ve tarımla uğraşan yerel halka, doğal çevre ve kırsal kültürel mirasın korunmaya değer olduğu konusunda bilinçlendirilmelidir.

- Tanıtım ve reklamın yapılabilmesi için teknolojinin bütün olanaklardan faydalanılmalıdır. Şirince'de film ve dizi çekimlerine ağırlık verilmelidir.

- Tarımsal turizm ürünlerin ve hizmetlerin tanıtımı yapılmalıdır. Şirince Bağ Bozumu şenlikleri her sene düzenlenmelidir.

- Şirince'de kırsal halkla beraber yaşamayı ve nostalji yaşamayı arzulayan, yerli ve yabancı turistlerin kırsal alanlarda daha uzun süre konaklamaları sağlanmalıdır.

- Konaklama gün sayısını arttırmak adına, bölgede yapılabilecek kırsal turizm aktivitelerin artırılması gerekmektedir.

- Şirince'nin amblemi oluşturulmalı ve ürettiği tüm ürünlerde bu amblemin kullanılmasına ağırlık verilmelidir.

- Yerel halk el sanatları ve diğer yöresel ürünleri pazarlama faaliyetlerine ağırlık verilmelidir.

- Köy devlet eliyle veya devlet desteği ile müze köy şekline dönüştürülmeli ayrıca giriş ücretli olmalıdır. Her dilde köyün bir tanıtım kitabı ve CD'si hazırlanmalı ve giriş ücreti alınan turistlere verilmelidir.

- Köyün web sitesinin oluşturulması ve zaman zaman güncelleştirilmesi gerekmektedir.

- Şirince'de dernek ve kooperatiflerin kurulması gerekmektedir.

- Şirince'de kırsal turizm kapsamında en kısa zamanda devlet, yerel yönetimler ve özel girişimci işbirliği ile doğal yapıya zarar vermeden alt yapı ve üst yapı sorunların acilen giderilmesi şarttır.

Kırsal turizm açısından önemli bir yeri olan Şirince köyü, günümüzde bölgenin geliştirilmesinde aktif rol oynamaktadır. Önemli olan turizmle birlikte tarım ve hayvancılığın terk etmeyerek, yörenin geleneksel mimari dokusu ve kültürel mirasının bozulmadan korunmasıdır. Gerek çok eskilere dayalı tarihi ve kültürel geçmişi gerekse de önemli doğal güzellikleriyle zengin bir kırsal turizm potansiyeline sahip olan Şirince köyü, özellikle istihdam, konaklama ve çeşitli hizmet sektörlerinde katma değer oluşturma anlamında birçok avantaj sağlamış ve sağlamaya devam etmesi beklenmektedir.

Şirince kültür turizmiyle çok iyi bir biçimde uyum içerisinde olan kırsal turizmin özelliklerini fazlasıyla taşımaktadır. Kırsal turizmin arz potansiyeli bakımından çok güçlü bir yapıya sahiptir. Gelecekte Şirince'nin kırsal turizmden daha fazla pay alabilmesi bölgelerarası dengesizliklerin giderilmesi, sosyo-ekonomik kalkınmayı dengeli dağıtmak, tarımla bütünleşen bir kırsal turizm politikasının olması için planlar ve projelerle, ulusal ağlar yaratarak kırsal turizme yön verilmelidir.

Şirince'de yapılan bu çalışma, kırsal turizm kırsal kalkınmaya katkısını arttırabilecek şekilde planlanması ve yürütülmesi açısından pozitif sonuçlar içermektedir.

Not: Bu çalışma Utku Ongun'un Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim

Dalı "Kırsal Turizmin Kırsal Kalkınmaya Etkisi: Şirince Örneği", konulu doktora tezine dayanmaktadır ve ayrıca 8-11 Ekim 2015 tarihinde 4. Kırsal Turizm Sempozyumunda "Kırsal Turizmin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü: İzmir Şirince Uygulaması" isimli bildirisinin genişletilmiş halidir.

İsimler gerçek isimler olup kendilerinden izin alınarak kullanılmıştır.

KAYNAKLAR

[1] Ahipaşaoğlu, S., ve Çeltek, E., (2006), *Sürdürülebilir Kırsal Turizm*, Gazi Kitabevi, Fersa Matbaacılık, Ankara.

[2] Akça, H., Esengün, K., ve Sayılı, M., (2001), "Kırsal Alanların Kalkınmasında Kırsal Turizmin Rolü", *Standart Dergisi*, Şubat, ss.29-35.

[3] Akça, H., (2004), "Dünyada ve Türkiye'de Kırsal Turizm", *Ekonomik ve Teknik Dergi Standard*, Yıl: 43, Sayı: 513, Eylül, ss.61-70.

[4] Albayrak, A., (2013), *Alternatif Turizm*, Detay Yayıncılık, 1.Baskı, Ankara.

[5] Alparslan, A., M., ve Can, A., (2015), "The Antecedents of Extra-Role Organizational Behaviors: A Qualitative Research On Soldier", *Journal of Business Research Turk*, Vol: 7, Issue: 1, ss.26-42 www.isarder.org. (02.04.2015).

[6] Avcıkurt, C., ve Köroğlu, Ö., (2008), "Kırsal Turizm", (Editörler) Hacıoğlu, N., ve Avcıkurt, C., *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, ss.61-82.

[7] Ayaz, N., (2012), "Kırsal Turizm ve Paydaşları: Belediye Başkanlarının Tutumlarına Yönelik Bir Araştırma", *Gazi Üniversitesi Bilimleri Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Eğitimi Ana Bilim Dalı*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

[8] Bakırcı, M., (2007), *Türkiye'de Kırsal Kalkınma Kavramlar-Politikalar-Uygulamalar*, Nobel Yayın Dağıtım, 1. Basım, Şubat, Ankara.

[9] Bal, H., (2013), *Nitel Araştırma Yöntemi*, Fakülte Kitabevi, 1. Baskı, Isparta.

[10] Bozkurt, Ö., Ç., Kalkan, A., Koyuncu, O., ve Alparslan, A., M., (2012), "Türkiye'de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerinde Nitel Bir Araştırma", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl: 2012/1, Sayı: 15, ss.229-247.

[11] Çeken, H., Karadağ, L., ve Dalgın, T., (2007), "Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma", *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1), ss.1-14.

[12] Çeken, H., Dalgın, T., ve Çakır, N., (2012), "Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizm Etkileri", *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2 (2), ss.11-16.

[13] Çolak, O., (2009), "Turistik Ürün Çeşitleme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm Ana Bilim Dalı*, Aydın.

[14] Esengün, K., Akça, H., ve Sayılı, M., (2002), "Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma", *1. Ulusal Ormanlık Kooperatifleri Sempozyumu*, 22-23 Mart, Kastamonu, ss.97-102.

[15] Kahraman, N., ve Türkay, O., (2012), *Turizm ve Çevre*, Detay Yayıncılık, 5. Baskı, Ankara.

[16] Soykan, F., (1999), "Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 10, Mart-Haziran, ss.67-75.

[17] Soykan, F., (2004), *Bir Turizm Coğrafyası Araştırması: Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Şirince Köyüne (İzmir) Uygulaması*, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.

[18] Sönmez, V., ve Alacapınar, F., G., (2011), *Örneklandırılmış Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.

[19] Şereföğlü, C., (2009), “Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü-2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan IPARD Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler”, Uzmanlık Tezi, *Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Daire Başkanlığı*, Ankara.

[20] Tekin, H., H., (2006), “Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme”, *Sosyoloji Dergisi*, Sayı: 13, ss.101-116.

[21] Turhan, M., S., (2005), “Avrupa Birliği Üyeliği Yolunda Türkiye Kırsal Kalkınma Tedbirleri Uygulama Süreci”, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Daire Başkanlığı, *Uzmanlık Tezi*, Ankara.

[22] Uçar, M., Çeken, H., ve Ökten, Ş., (2010), *Kırsal Turizm ve Kırsal Kalkınma (Fethiye Örneği)*, Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Temmuz, Ankara.

[23] Yıldırım, A., ve Şimşek, H., (2013), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayınları, Genişletilmiş 9. Baskı, Ankara.